

СТ А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Кънчо Трифонов Чамов, д.м. член на научно жури със заповед № Р-109-116 / 14.03.2022 г. на Ректора на Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна

Относно: процедура за защита на дисертационен труд и присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на **Даниела Събева Тасева**, докторант в самостоятелна форма на обучение в докторска програма „Управление на здравните грижи“, към Катедра „Здравни грижи“ на ФОЗ при МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна на тема: “Взаимодействие на медицинската сестра със семействата на деца с увреждания при оказване на интегрирани грижи”.

Научен ръководител: Проф. д-р Соня Тончева, д.оз.н.

1. Данни за дисертационния труд

Дисертационният труд на Даниела Събева Тасева съдържа 241 стандартни страници, като текстът е онагледен с 2 диаграми, 35 таблици, 40 фигури и 4 приложения. Литературната справка съдържа 185 източника, 121 от които на кирилица и 64 на латиница. Трудът е структуриран в пет глави както следва: въведение, литературен обзор, цел, задачи, методика и организация на проучването, резултати и обсъждане, предоставяне на услуги на дете с увреждания в център за комплексно обслужване, заключение, изводи, препоръки, приноси, литературни източници и приложения. Отделните глави на разработката са хронологично свързани и отговарят на структурните и съдържателни изисквания за подобен научен труд. В приложение са представени самостоятелно разработените от докторантката като методичен инструментариум четири анкетни карти за проучване на проблема чрез мнението на: специалисти по интегрирани грижи за деца с увреждания; студенти – дипломанти от специалност „Медицинска сестра“; родители на деца с увреждания; експерти от сферата на социалните услуги. В тематична свързаност с дисертационния труд са публикувани 4 научни статии, една от които в чуждестранно списание.

2. Актуалност на дисертационния труд

Увреждането се дефинира като дълготрайно умствено, физическо, интелектуално или сетивно нарушение, което се различава от инвалидността. Децата с увреждания са група от обществото, която въпреки усилията на държавата за тяхното приобщаване, често остава изолирана. Децата с увреждания се нуждаят от специални ресурси и интервенции под формата на интегрирани грижи, съобразени с техните потребности и възможности.

В тази насока съществуват различни модели (медицински, медико-социален, семейно ориентиран и др.), които имат за цел да изяснят и регламентират взаимоотношенията на тези деца с родители, медицински и немедицински специалисти и обществото, като предпоставка за тяхното индивидуално развитие. В този процес медицинската сестра със своите автономни функции и отговорности е важен партньор и активен участник в екипа за предоставяне на интегрирани грижи на децата с увреждания. Малкият брой публикувани резултати по проблема са преимуществено от сравнителни проучвания, провеждани от международни правителствени и неправителствени здравни и социални организации като ООН, УНИЦЕФ, СЗО, МОТ и др. В този контекст дисертационният труд на Даниела Тасева третира актуален, но подценен в неговите управленски, научни и приложни аспекти проблем. Актуалността на представения дисертационен труд се подкрепя и от следните реалности:

- ограничен брой сравнително-аналитични проучвания и публикации за резултати от приложението на интегрирани грижи при деца с увреждания;
- необходимост от базирани на доказателства иновативни модели, които да предлагат ефективен и качествен избор на интегрирани здравни грижи за тази група деца.

3. Информираност по проблема

Литературният обзор в обем от 79 страници включва 185 литературни източници, преобладаващата част от които публикувани през последните 10 години. Той е многоаспектен и структуриран в пет раздела, които хронологично следват основните задачи на изследвания от докторантката проблем. Дефинирани са използваните понятия „деца с увреждане“, „интегрирани грижи“, семейно-ориентиран подход“ и др.. Направен е сравнителен анализ на съществуващи модели и нормативна база за предоставяне на интегрирани грижи за деца с увреждания и техните семейства, както и ролята на медицинската сестра в този процес в България и някои Европейски държави. Даниела Тасева демонстрира добра литературна осведоменост, аналитични способности за поставяне на точните акценти върху актуалните проблеми свързани с реалностите в организацията и практиката на интегрираните грижи за деца с увреждания. В заключение направеният от нея синтез на литературните източници показва задълбочено познаване на проблема, действащите нормативни документи и добра професионална и терминологична компетентност.

4. Цел, задачи и методика на проучването

Целта и задачите на дисертационната разработка са ясно формулирани, конкретни и обосновани. Използваната методика за проучване осигурява успешно постигне на поставената цел и адекватно решаване на задачите в дисертационния труд. Изчерпателно са описани използваните в проучването обект, единици на наблюдение, техните признаци и източниците на информация. Методите на изследване са сполучливо подбрани и детайлно описани. Използвани са документален, сравнително аналитични, анкетен и статистически методи. Постигната е висока степен на съответствие между поставените осем задачи, броя на предприетите научни интервенции и получените от

проучването резултати. Научен принос имат разработените от докторантката 4 анкетни карти с 83 въпроса за проучване мнението на: специалистите предоставящи интегрирани здравни грижи; студенти–дипломанти от специалността „Медицинска сестра“; родители на деца с увреждания; експерти по социалните услуги. Следва да отбележа високото качество на методичния инструментариум, прецизността на проведеното проучване, както и достоверността на получените резултати. В тази насока трябва отчетливо да бъде оценена заслугата на научния ръководител проф. д-р Соня Тончева д.оз.н.

5. Оценка на резултатите и приносите на докторантката

Резултатите от собствените проучвания на Даниела Тасева са представени в 3-та и 4-та глави на дисертационния труд. Те са групирани в 12 тематични раздела, следващи хронологията на поставените задачи. Приносът на проведеното проучване се определя от неговата мащабност: включва 720 лица, разпределени в четири професионални и експертни групи; проведено е в 24 различни по характера на дейността си центрове за деца и младежи с увреждания от 7 населени места на Северна България. Анализирани са социално-демографската характеристика на респондентите. Получените резултати от отговорите на респондентите осигуряват оригинална научна информация за: ролята и мястото на медицинската сестра в екипа за интегрирани грижи; кръстосани оценки от всяка респондентска група за ролята на медицинската сестра за подобряване качеството на грижите; оптималния професионален състав на мултидисциплинарния екип (МДЕ), отговарящ на потребностите на децата с увреждания; нивото на информираност на респондентите по групи в зависимост от образователния им ценз; мнението на специалисти, експерти и студенти относно необходимите умения и компетентности на медицинската сестра като член на екипа за интегрирани грижи; потребността от допълнително обучение и специализация на членовете на екипа и др.

Научно-приложен принос имат получените резултати от анализа за ролята на родителите и семейството, както и връзката им с членовете на професионалния екип, оказващ интегрирани грижи при определяне специфичните потребности и подбора на интегрирани интервенции за прилагане на семейно-ориентиран подход. Научно-информативен принос имат анализите за: достъпността до високоспециализирана помощ; подкрепата и помощта за родителите на децата с увреждания и тяхната трудова ангажираност; проблемите на родителите при работа с институциите и бариерите при въвеждане на интегрираните услуги. Теоретичен принос има разработеният модел на мултидисциплинарна екипна грижа в „Център за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания“.

Считам, че представеният дисертационен труд е значим с получените резултати в силно чувствителната интердисциплинарна област на екипното взаимодействие на медицинската сестра при оказване на интегрирани грижи на деца с увреждания. Анализът на отговорите на респондентите разкрива съществуващите потребителски нагласи и корелационни зависимости, които са коректно и компетентно интерпретирани.

Дисертационният труд на Даниела Тасева има оригинални приноси с теоретично-познавателен и научно-приложен характер, основните от които са:

- Дефинирани са необходимите умения и компетентности на медицинската сестра при оказване на интегрирани грижи в ЦКОДУХЗ и съществуващите бариери за въвеждане на интегрирани грижи за деца с увреждания.
- Разработен е оригинален „Алгоритъм за предоставяне на услуги на дете в Център за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания“.
- Разработен е „Модел на мултидисциплинарна екипна грижа за деца с увреждания с участието на медицинска сестра“, приложим в дейността на ЦКОДУХЗ.
- Разработена е „Информационна брошура“, предоставяща възможност за информиран избор на специалисти и консултанти от родители, ползващи услугите на ЦКОДУХЗ.
- Обобщените теоретични и приложни резултати от проведеното проучване могат да послужат при изготвянето на учебни и учебно-методични помагала, приложими в преподаването за студенти и специализанти по дисциплините на научната специалност „Здравни грижи“.

Основните изводи са тематично систематизирани, като точно отразяват получените резултати на представения дисертационен труд. Препоръките са синтетично представени, убедителни и институционално адресирани.

Съдържанието и качеството на автореферата, отговаря на изискванията на Правилника на МУ – Варна, като достоверно и адекватно отразява основните резултати от проучването.

Дисертационният труд е лично дело на докторантката, а формулираните приноси и получени резултати приемам за нейна лична заслуга.

В заключение считам, че представеният от Даниела Събева Тасева дисертационен труд на тема “Взаимодействие на медицинската сестра със семействата на деца с увреждания при оказване на интегрирани грижи” по актуалност на проблема, прецизност на методиката, качество на получените резултати и научни приноси отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за развитие на академичния състав на МУ „Проф. д-р П. Стоянов“, Варна.

Във връзка с това убедено ще гласувам положително за присъждане на Даниела Събева Тасева образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт” в професионално направление 7.4. „Обществено здраве” и научната специалност „Управление на здравните грижи”.

27.04.2022 г.
София

Изготвил становището:

Проф. д-р Кънчо Чамов, д.м.